Wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Podlaskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2023/2024

A. Kontrole

Kontrole planowe

I. Zgodność z przepisami prawa zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego dzieciom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych w przedszkolach ogólnodostępnych i integracyjnych

Wnioski

1. Przeprowadzone kontrole wykazały, że wymiar etatów nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych zatrudnianych w przedszkolach w odniesieniu do liczby dzieci nie zawsze jest zgodny z art. 29 pkt 1 - 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1116) oraz 42d ust. 11 pkt 1 i 2ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2021 r. poz. 1762, z późn. zm.),
2. Wprowadzenie nowych uregulowań prawnych dotyczących zatrudnienia specjalistów nie wpłynęło w znaczący sposób na liczbę zatrudnionych pedagogów, niemniej jednak spowodowało wzrost liczby zatrudnianych w przedszkolach terapeutów pedagogicznych. W stosunku do lat ubiegłych zwiększa się również wymiar etatów i liczba zatrudnianych logopedów i psychologów.
3. Dyrektorzy przedszkoli mają świadomość obowiązku zatrudnienia specjalistów zgodnie z przepisami prawa. Podkreślają jednocześnie, że brak specjalisty lub jego zatrudnienie w wymiarze niezgodnym z zapisami ustawy Karta Nauczyciela są spowodowane najczęściej brakiem specjalistów na lokalnym rynku pracy (głównie psychologów) i ich niechęcią do podejmowania zatrudnienia w niepełnym wymiarze zatrudnienia.

Rekomendacje

1. W ramach wspomagania wskazywać dyrektorom przedszkoli konieczność zatrudniania specjalistów w wymiarze określonym przepisami prawa.
2. Wskazywać dyrektorom konieczność wspierania i motywowania nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb przedszkola.

II. Zgodność z przepisami prawa zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych w szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących, technikach, branżowych szkołach I stopnia (ogólnodostępnych i integracyjnych)

Wnioski

1. W stosunku do lat ubiegłych zmniejszyła się liczba szkół, w których wymiar etatów nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych w odniesieniu do liczby uczniów w kontrolowanych szkołach jest zgodny z art. 29 pkt 1 - 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1116) oraz 42d ust. 11 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2021 r. poz. 1762, z późn. zm.). Najwięcej wydanych dyrektorom szkół zaleceń odnosiło się do zatrudniania nauczycieli psychologów w wymiarze określonym przepisami prawa.
2. Z informacji przedstawianych przez dyrektorów kontrolowanych szkół wynika, że nieprawidłowości w zakresie zatrudnienia specjalistów (tj. brak specjalisty lub jego zatrudnienie w wymiarze niezgodnym z zapisami Ustawy Karta Nauczyciela) najczęściej są spowodowane brakiem specjalistów na lokalnym rynku pracy, ich niechęcią do podejmowania zatrudnienia w niepełnym wymiarze zatrudnienia (często tylko kilka godzin w tygodniu), a także nieatrakcyjna wysokość wynagrodzenia.

Rekomendacje

1. W ramach wspomagania wskazywać dyrektorom szkół konieczność zatrudniania specjalistów w wymiarze określonym przepisami prawa.
2. Wskazywać dyrektorom konieczność wspierania i motywowania nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb szkoły.

III. Prawidłowość wykorzystania podręczników i książek pomocniczych do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących, technikach, branżowych szkołach I stopnia

Wnioski

1. We wszystkich szkołach i przedszkolach, w których przeprowadzono kontrole planowe, podręczniki i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, wykorzystywane są prawidłowo i w zakresie przewidzianym przepisami prawa.
2. W zdecydowanej większości szkół, do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, nauczyciele wykorzystują podręczniki i książki pomocnicze, dofinansowywane z budżetu państwa w realizacji procesu nauczania/wychowania przedszkolnego.

Rekomendacje

1. Należy kontynuować wsparcie udzielane szkołom w zakresie pozyskiwania podręczników i książek pomocniczych do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.

Kontrole wynikające z wniosków ze sprawowanego przez podlaskiego Kuratora Oświaty nadzoru pedagogicznego.

I. Kontrole realizacji zaleceń wydanych dyrektorom szkół/placówek w roku szkolnym 2022/2023 zgodnie z art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe.

Wnioski

1. Większość szkół i przedszkoli, w których dokonano kontroli, zrealizowała zalecenia pokontrolne wynikające z zaleceń wydanych dyrektorom w roku szkolnym 2022/2023. Jednocześnie mimo faktu poinformowania kuratora oświaty o realizacji zaleceń, zdarzały się przypadki wydania ponownych zaleceń pokontrolnych w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości.
2. Większość dyrektorów kontrolowanych w roku szkolnym 2022/2023 szkół i przedszkoli w terminie 30 dni od wydania zaleceń pokontrolnych dopełniała obowiązku przesłania informacji do Podlaskiego Kuratora Oświaty o sposobie realizacji zaleceń.
3. Stwierdzone nieprawidłowości w toku kontroli realizowanych zgodnie z art. 55 ust.4 ustawy z dnia 4 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe dotyczyły głównie:
   - sposobu sprawowania przez dyrektora szkoły nadzoru pedagogicznego oraz sposobu i jakości prowadzenia dokumentacji szkolnej,
   - dostosowania zapisów statutu do obowiązujących przepisów prawa w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów,
   - udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
   - warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w tym realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i opiniach psychologiczno-pedagogicznych,
   - udostępniania uczniom i ich rodzicom dokumentacji przebiegu nauczania i oceniania.

Rekomendacje

1. Należy wzmocnić nadzór nad przestrzeganiem przez dyrektorów szkół i przedszkoli przepisów prawa oświatowego oraz kontynuować przeprowadzanie kontroli w ww. zakresie.
2. W ramach udzielanego wspomagania przypominać przepisy prawa wynikające ze stwierdzonych nieprawidłowości.

II. Kontrole w zakresie spełniania art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe przez szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkoły publicznej

Wnioski

1. W zdecydowanej większości szkół niepublicznych przeprowadzone w trybie nadzoru pedagogicznego kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Zalecenia wydano tylko

w jednym przypadku gdzie stwierdzono zatrudnianie nauczycieli bez wymaganych kwalifikacji.

2. W szkołach, w których przeprowadzono kontrole stosowane są zasady klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, o których mowa w rozdziałach 3a i 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
3. Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe realizują programy nauczania uwzględniając podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.
4. Szkoły podstawowe, liceum ogólnokształcące i branżowe szkoły I stopnia zapewniają wyposażenie niezbędne do realizacji kształcenia ogólnego.
5. Szkoły zapewniają wyposażenie niezbędne do realizacji kształcenia w zawodach, w których kształcą.
6. Obowiązkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w okresie nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym niż łączny wymiar poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania szkoły publicznej danego typu.
7. W szkołach prowadzi się dokumentację przebiegu nauczania ustaloną dla szkół publicznych danego typu.
8 W kontrolowanych szkołach stosuje się organizację roku szkolnego ustaloną dla szkół publicznych.

Rekomendacje

1. W roku szkolnym 2024/2025 realizować działania służące podniesieniu kompetencji dyrektorów szkół w zakresie zatrudniania nauczycieli posiadających wymagane kwalifikacje.

III. Kontrola zgodności z przepisami prawa opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego.

Wnioski

1. W zdecydowanej większości szkół poddanych kontroli program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany zgodnie z przepisami prawa oświatowego i zawiera działania określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1449).
2. Zalecenia po przeprowadzonych kontrolach wydano jedynie w dwóch szkołach. W pierwszym przypadku w programie wychowawczo-profilaktycznym nie uwzględniono zapisów dotyczących doskonalenia umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami, wychowankami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów lub wychowanków. W drugim przypadku dyrektora szkoły zobowiązano do przeprowadzania diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji

psychoaktywnych i opracowywania na jej podstawie programu wychowawczo-profilaktycznego zgodnie z art. 26 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

3. Wszystkie opracowane w szkołach, w których przeprowadzono kontrole, programy wychowawczo-profilaktyczne uwzględniają podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa i zawierają działania ukierunkowane na upowszechniane rzetelnych i aktualnych informacji na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów w sytuacji pojawienia się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów i wychowanków.

Rekomendacje

1. Kontynuować działania motywujące dyrektorów szkół do przestrzegania przepisów prawa oświatowego w opracowywaniu i realizacji założeń programów wychowawczo-profilaktycznych.

IV. Kontrola w zakresie zgodność z przepisami prawa wydawania orzeczeń i opinii przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych

Wnioski

1. We wszystkich kontrolowanych poradniach psychologiczno-pedagogicznych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z przepisami prawa wydawania orzeczeń i opinii przez zespoły orzekające.
2. Wydawane po przeprowadzonych kontrolach zalecenia najczęściej wykazywały nieprawidłowości w:
   - zapisach znajdujących się w drukach wniosków o wydanie orzeczenia odnoszące się do nie wykazywania osoby lub specjalistów mogących uczestniczyć w posiedzeniu zespołu, z głosem doradczym, o których mowa w § 4 ust. 4 pkt 1 i pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2061),
   - powiadamianiu rodziców o terminie posiedzenia zespołu, i prawie uczestniczenia w posiedzeniu zespołu oraz przedstawienia swojego stanowiska zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 oraz § 4 ust. 5 ww. rozporządzenia.

Rekomendacje

1. W ramach wspomagania wdrożyć działania służące podniesieniu kompetencji dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych i zespołów orzekających w sprawie wydawanych opinii i orzeczeń zgodnie z przepisami prawa.

2 Należy kontynuować kontrole doraźne w zakresie zgodności z przepisami prawa wydawania orzeczeń i opinii przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych

V. Kontrole wynikające z interwencji zgłaszanych do Podlaskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2023/2024

Wnioski

1. Większość kontroli przeprowadzonych w szkołach i placówkach potwierdziła stawiane zarzuty, które w głównej mierze były wnoszone przez rodziców. Wskazać należy, że znaczna część przeprowadzanych kontroli spowodowana była brakiem właściwej komunikacji na linii szkoła-uczeń-rodzic.
2. kontrole doraźne przeprowadzane w szkołach i placówkach były najczęściej realizowane w zakresie:
   - zapewniania uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
   - organizacji i udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
   - organizacji kształcenia specjalnego i realizacji zaleceń orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego,
   - sprawowanie przez dyrektorów nadzoru pedagogicznego nad nauczycielami,
   - zatrudnianie nauczycieli zgodnie z kwalifikacjami.
3. Nieprawidłowości związane z brakiem nadzoru dyrektorów szkół nad zapewnianiem uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, wiąże się w głównej mierze z brakiem odpowiednich ustaleń/procedur wewnętrznych lub brakiem kontroli w zakresie ich respektowania przez nauczycieli.
4. Wydawane dyrektorom zalecenia wskazują najczęściej na:
   - brak nadzoru pedagogicznego nad wypełnianiem przez nauczycieli ich obowiązków tj. dbałość o bezpieczeństwo dzieci i uczniów, prowadzenie dokumentacji, realizacja zaleceń wydawanych dla dzieci przez poradnie psychologiczno-pedagogicznej, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przestrzegania przepisów prawa związanych z ocenianiem uczniów,
   - nieprawidłowości w sposobie prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania,
   - nieprawidłowości w realizacji obowiązków związanych z organizacją pracy, wydawaniem decyzji, zatrudnianiem nauczycieli w odpowiednim wymiarze godzin, spełnianie przez uczniów obowiązku szkolnego,
   - nieprawidłowości w organizacji kształcenia specjalnego.

Rekomendacje:

1. W ramach wspomagania należy stale podnosić świadomość prawną dyrektorów oraz zachęcać ich do upowszechniania tej wiedzy wśród pracowników szkół i placówek.
2. Należy upowszechniać w rejonach wizytacyjnych przykłady dobrych praktyk w zakresach określonych we wnioskach ze sprawowanego nadzoru.

3. Wspierać dyrektorów z rejonów wizytacyjnych w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.
4. Wzmocnić nadzór nad przestrzeganiem przez dyrektorów szkół i przedszkoli przepisów prawa oświatowego w tym także zaplanować w roku szkolnym 2024/2025 kontrole realizacji zaleceń wydanych dyrektorom szkół/placówek w roku szkolnym 2023/2024 zgodnie z art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe.

VI. Kontrole związane z dokonywaną oceną pracy dyrektora szkoły lub placówki

Wnioski

1. Większość przeprowadzonych kontroli wykazała, że dyrektorzy realizują zadania związane z powierzonym im stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą zgodnie z przepisami z przepisami prawa.
2. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:
   - organizacji kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
   - przestrzegania ustawowych kompetencji rady pedagogicznej,
   - prowadzenia dokumentacji szkolnej zgodnie z przepisami prawa,
   - opracowania i przestrzegania regulaminów i procedur szkolnych.

Rekomendacje

1. Doskonalić kompetencje dyrektorów szkół/placówek w zakresie organizacji, planowania pracy i dokumentowania nadzoru pedagogicznego.
2. Należy upowszechniać w rejonach wizytacyjnych przykłady dobrych praktyk w zakresach określonych we wnioskach ze sprawowanego nadzoru.

B. Wspomaganie

Wnioski

1. Utrzymywanie ścisłego kontaktu z dyrektorami pozwala na zaspokajanie ich potrzeb w zakresie zarządzania, wdrażania nowych rozwiązań organizacyjnych, eliminowania nieprawidłowości i zapobiegania zagrożeniom na jakie narażone są szkoły i placówki.
2. Upowszechnianie wśród dyrektorów szkół i przedszkoli wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego Podlaskiego Kuratora Oświaty oraz zmian w prawie oświatowym pozytywnie wpływa na wzmacnianie sprawowanego przez nich nadzoru pedagogicznego oraz podnoszenie ich kompetencji zawodowych.
3. Systematyczny i stały kontakt wizytatorów rejonu z dyrektorami szkół i placówek a także promowanie dobrych praktyk, skutecznie zaspokaja potrzeby nadzorowanych osób i instytucji w zakresie jakości zarządzania, pozytywnie wpływa na sposób wydawanych decyzji, prawidłowość wdrażania nowych rozwiązań, eliminowania nieprawidłowości

oraz wdrożenie działań profilaktycznych zapobiegających konfliktom np. na linii szkoła – rodzic.

Rekomendacje

1. Należy kontynuować udzielane dyrektorom szkół i placówek wsparcie w zakresie sprawowanego nadzoru pedagogicznego poprzez organizację narad i konferencji zgodnych z ich potrzebami oraz indywidualne konsultacje z wizytatorami rejonu.
2. Należy kontynuować wśród dyrektorów szkół i placówek dobre praktyki wpływające na organizację ich pracy i sprawowany nadzór pedagogiczny, a także służące eliminowaniu nieprawidłowości i zapobiegające zagrożeniom na jakie narażone są szkoły i placówki.
3. Udzielać dyrektorom stałego wsparcia w zakresie przyjmowania do szkół uczniów przybyłych z zagranicy, w szczególności z Ukrainy.
4. Należy rozwijać współpracę z placówkami doskonalenia nauczycieli i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w zakresie planowania i realizowania zadań, w tym działań profilaktycznych, mających na celu wspieranie uczniów, nauczycieli i rodziców.